CBN-advies 148/5 - Actuarieel rendement op vastrentende effecten - Aanpassing van de adviezen 137/5 en 148/4

Artikel 27bis, § 3 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 30 december 1991, bepaalt dat wanneer het actuariële rendement van vastrentende effecten berekend bij de aankoop, met inachtneming van hun terugbetalingswaarde op vervaldag, verschilt van hun nominaal rendement, het verschil tussen de aanschaffingswaarde en de terugbetalingswaarde pro rata temporis over de resterende looptijd van de effecten in resultaat wordt genomen als bestanddeel van de renteopbrengst, en naar gelang van het geval toegevoegd aan of afgetrokken van de aanschaffingswaarde van de effecten.

Dit principe geldt zowel voor de inschrijver of de koper als voor de emittent. Ingevolge voornoemde wijziging doorgevoerd door het K.B. van 30 december 1991, zijn de adviezen 137/5 en 148/4 achterhaald. De Commissie heeft het nuttig geacht deze nieuwe waarderingsregels toe te lichten door aanpassing van het voorbeeld dat zij verstrekte in advies 148/4[1].

HYPOTHESE

Een kapitalisatiebon wordt uitgegeven en er wordt op ingeschreven voor 1 000 000, terugbetaalbaar na vijf jaar tegen 1 469 328. Het verschil tussen uitgifteprijs en terugbetalingsprijs stemt overeen met een actuarieel rendement van 8 %.

De roerende voorheffing bedraagt 10 %.

De gekapitaliseerde rente bedraagt pro rato : na

1 jaar : 80 000
2 jaar : 166 400
3 jaar : 259 712
4 jaar : 360 489
5 jaar : 469 328

Na drie jaar wordt de kapitalisatiebon overgedragen voor de prijs (kosten niet inbegrepen) van 1 205 000.

A. BOEKINGEN BIJ DE EMITTENT

Bij uitgifte

55	Kredietinstellingen			1.000.000	
	aan	17	Schulden op meer dan één jaar		1.000.000

Na 1 jaar

65	Financiële kosten			80.000	
	aan	17	Schulden op meer dan één jaar		80.000

Na 2 jaar

65	Financiële kosten			86.400	
	aan	17	Schulden op meer dan één jaar		86.400

Na 3 jaar

65	Financiële kosten			93.312	
	aan	17	Schulden op meer dan één jaar		93.312

Na 4 jaar

65	Financiële kosten			100.777	
	aan	17	Schulden op meer dan één jaar		100.777

17		Schulden op meer dan één jaar		1.360.489	
	aan	42	Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		1.360.489

Na 5 jaar

65		Financiële kosten		108.839	
	aan	42	Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		108.839

Bij de terugbetaling

42		Schulden op meer dan één jaar		1.469.328	
	aan	453	Ingehouden voorheffingen		46.933
		55	Kredietinstellingen		1.422.395

B. Boeking bij de oorspronkelijke inschrijver

Bij de inschrijving

52		Vastrentende effecten		1.000.000	
	aan	55	Kredietinstellingen		1.000.000

Na 1 jaar

52		Vastrentende effecten		72.000	
6700		Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen		8.000	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		80.000

Na 2 jaar

52		Vastrentende effecten		77.760	
6700		Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen		8.640	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		86.400

Na 3 jaar

52		Vastrentende effecten		83.981	
6700		Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen		9.331	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		93.312

Bij de overdracht

55		Kredietinstellingen		1.205.000	
652		Minderwaarden op de realisatie van vlottende activa		28.741	
	aan	52	Vastrentende effecten		2.233.741

C. Boekingen bij de koper

Bij de verwerving

52		Vastrentende effecten		1.205.000	
	aan	55	Kredietinstellingen		1.205.000

Het rendement voor de koper wordt dan :
1 205 000 x (1+ i)exp2 = 1 443 357 [= 1 469 328 - 25 971]
i = (1 443 357/1 205 000)exp1/2 - 1 = 9,44435 %
en het actuariële rendement

van het vierde jaar : 113 804
van het vijfde jaar : 124 553

Na 4 jaar

52	Vastrentende effecten			103.726	
6700	Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen			10.078	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		113.804

Na 5 jaar

52	Vastrentende effecten			113.669	
6700	Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen			10.884	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		124.553

Bij de terugbetaling

55	Kredietinstellingen			1.422.395	
	aan	52	Vastrentende effecten		1.422.395

Aan de Commissie werd een alternatieve methode voorgesteld voor de boeking bij de koper, wanneer die aankoop, zoals in bovenstaand voorbeeld, geschiedt tegen een prijs die verschilt van de theoretische waarde van het effect, berekend op basis van de interestvoet zoals die voortvloeit uit de uitgiftevoorwaarden. Deze alternatieve methode heeft betrekking op de boeking van het effect bij aankoop tegen theoretische waarde, waarbij het verschil op een overlopende rekening wordt geboekt, naargelang van het geval, aan actief- of aan passiefzijde, en later gespreid in resultaat genomen over de resterende looptijd.

In bovenstaand voorbeeld, zou die boeking er dan als volgt uitzien (in de boeken van de koper) :

Bij de aankoop

52	Vastrentende effecten			1.422.395	
	aan	52	Kredietinstellingen		1.205.000
		493	Over te dragen opbrengsten		28.741

Na 4 jaar

52	Vastrentende effecten			90.699	
6700	Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen			10.078	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		100.777
493	Over te dragen opbrengsten			13.027	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		13.027

Na 5 jaar

52	Vastrentende effecten			97.955	
6700	Verschuldigde of gestorte belastingen en voorheffingen			10.884	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		108.839
493	Over te dragen opbrengsten			15.714	
	aan	751	Opbrengsten uit vlottende activa		15.714

124.553

Bij de terugbetaling

55	Kredietinstellingen			1.422.395	
	aan	52	Vastrentende effecten		1.422.395

In dit boekingsschema stemmen de boekingen bij de emittent overeen met die bij de koper. Er is een mechanische relatie tussen het bedrag van de roerende voorheffing en de rente op de hoofdsom, zonder rekening te houden met de in resultaatneming van het prijsverschil dat enkel betrekking heeft op de relaties tussen de verkoper en de koper.

Deze alternatieve boekingswijze heeft op resultaatniveau hetzelfde effect als de eerste methode: het verschil zit hierin, dat de effecten niet in de boekhouding worden opgenomen tegen aanschaffingswaarde, aangepast op basis van de gelopen interesten. Die waarde wordt

uitgesplitst over twee balansposten.

Hoewel die methode minder nauw aansluit bij het voorschrift van artikel 27bis, § 3 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, is de Commissie van oordeel dat zij ten gronde geen bezwaren oproept. Weliswaar moet, voor de toepassing van waardeverminderingen om rekening te houden met de marktwaarde, uiteraard het (algebraïsche) totaal van beide balansposten tegenover de marktwaarde worden geplaatst.

---

1 Bull. CBN nr. 25, juni 1990.